

Raad voor de praktijkopleidingen

Jaarrapportage 2022

EDUCATIE &
PRAKTIJK
OPLEIDINGEN

NBA

Voorwoord

Voor u ligt de jaarrapportage van de Raad voor de Praktijkopleidingen (hierna: RPO) van de NBA. Daarin leggen wij verantwoording af over de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de resultaten daarvan. Het jaar 2022 kenmerkte zich door belangrijke activiteiten. Zo heeft de RPO zijn kwaliteitsbeleid en de wijze waarop wij toezicht willen houden grondig herijkt. Ten tijde van het schrijven van deze jaarrapportage worden de resultaten van de gehouden pilots geëvalueerd en verwerkt zodat wij in het jaar 2023 dat in volle breedte kunnen implementeren, nadat de Commissie Eindtermen Accountancyopleiding (CEA) ook kennis heeft genomen en ingestemd heeft met deze revisie.

Ook is in opdracht van de RPO en CEA het onderzoek 'Stip aan de Horizon' uitgevoerd. In het eindrapport worden ideeën aangedragen om de studeerbaarheid en de aantrekkelijkheid van de opleidingen te verbeteren, omdat daar breed gedeelde zorgen over bestaan. Wij zien daarin goede bouwstenen om die zorgen te kunnen adresseren. Het rapport is inmiddels breed verspreid en wij nodigen alle betrokken partijen uit met de daarin opgenomen ideeën aan de slag te gaan.

De RPO is verheugd dat de gemiddelde doorlooptijd van de praktijkopleidingen de afgelopen vier jaar is gedaald van 5 naar 4 jaar. Die daling hopen wij met de ideeën uit het rapport 'Stip aan de Horizon' verder te kunnen voortzetten, zodat de wettelijke termijn van 3 jaar in zicht komt. Des te meer reden om de ruimte die de CEA en RPO in dat rapport bieden om te experimenteren ook te benutten zodat we verdere significante stappen kunnen zetten.

Naast de verbouwingen die hiervoor zijn benoemd ging het bestaande werk gewoon door. Er zijn dan ook weer veel inspanningen verricht door velen om te zorgen dat de deelnemers aan de praktijkopleidingen hun opleiding en geïntegreerde slotexamen met succes konden afleggen. De aantallen vindt u in dit verslag.

Wij willen graag alle betrokkenen hartelijk danken voor hun inzet om gezamenlijk te zorgen dat er startbekwame accountants in de beroepsgroep toetreden, waarmee het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in het werk van de accountants gestand wordt gedaan.

Leen Paape¹
Voorzitter RPO

¹ Op de datum van vaststelling van deze jaarrapportage is het voorzitterschap van de heer Paape als gevolg van zijn toetreding tot de expertgroep Herijking Beroepsprofiel tijdelijk overgedragen aan de heer Renes.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	4
1. Raad voor de Praktijkopleidingen	5
1.1 Taken en werkwijze	5
1.2 Samenstelling	6
1.3 Vergaderingen	6
2. Examencommissie Geïntegreerd slotexamens	6
2.1 Taken en werkwijze	6
2.2 Samenstelling	7
2.3 Vergaderingen	8
3. Werkgroepen en projecten	8
3.1 Stip aan de Horizon	8
3.2 Werkgroep Kwaliteitsbeleid	8
3.3 Werkgroep Duurzaamheid	9
3.4 Werkgroep Kijken Wat Anders Kan (KWAK)	9
3.5 Werkgroep Power BI	10
4. Stakeholders	11
5. Toezicht en kwaliteit	12
5.1 Stagebureaus, onderwijs- en overige instellingen	12
5.1.1 Mandatering en accreditaties	13
5.1.2 Toezichtvisie en (herziening) kwaliteitsbeleid	13
<i>Toezichtvisie</i>	13
<i>(Herziening) kwaliteitsbeleid</i>	14
5.1.3 Uitkomsten (pilot) beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken	15
<i>Beoordelingsbezoeken</i>	15
<i>Evaluatiegesprekken</i>	15
<i>Uitkomsten beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken</i>	17
<i>Evaluatie vernieuwd kwaliteitsbeleid</i>	19
5.2 Geïntegreerd slotexamen	20
5.2.1 Benoeming examinatoren	20
5.2.2 Deskundigheidsbevordering, toezicht en kwaliteit	21
5.3 Toezichthouders	23
5.4 Klachten en bezwaren	23
6. Samenvatting activiteiten in 2023	25
Bijlagen	
- Cijfers 2022	
- Planning & Controlcyclus 2023	

Inleiding

Deze jaarrapportage is opgesteld om het bestuur van de NBA en de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) te informeren over de activiteiten en resultaten van de Raad voor de Praktijkopleidingen, de Examencommissie Geïntegreerd slotexamen en van de afdeling Lerend Beroep (subafdeling Praktijkopleidingen) ten behoeve van het verzorgen van de praktijkopleidingen en het afnemen van de examens over het jaar 2022.

De jaarrapportage bevat tevens een voorzet voor de planning van (nieuwe) activiteiten en projecten in 2023. Deze passages zijn in de rapportage grijs gearceerd.

In 2022 hebben de volgende onderwerpen in het bijzonder aandacht gehad:

- De herijking van het kwaliteitsbeleid en het formuleren van een toezichtvisie;
- Het project 'Stip aan de Horizon' in samenwerking met CEA voor een studeerbare, toekomstbestendige, aantrekkelijke en kwalitatief hoogwaardige accountantsopleiding;
- Duurzaamheidsverantwoordingen en de praktijkopleiding;
- Het afleggen van de geïntegreerde slotexamens op locatie.

1. Raad voor de Praktijkopleidingen

1.1 Taken en werkwijze

De NBA draagt conform artikel 47 van de Wet op het accountantsberoep zorg voor het praktijkgedeelte van de opleiding tot accountant (praktijkopleiding) en heeft deze bevoegdheid gemandateerd aan de Raad voor de Praktijkopleidingen (hierna: de RPO). De RPO ziet het als zijn taak om de kwaliteit van het accountantsberoep te bevorderen door de praktijkopleiding zo in te richten dat een trainee na afronding hiervan functioneert op ten minste het niveau van een startbekwame accountant volgens de eisen die de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna: CEA) daaraan stelt.

De uitvoering van de praktijkopleiding is belegd bij stagebureaus. Daarnaast kunnen trainees voor een aantal onderdelen van de praktijkopleiding gebruik maken van onderwijsinstellingen en andere instellingen die de uitoefening van het accountantsberoep of het accountancyonderwijs ondersteunen. De RPO geeft hiertoe accreditaties af. De praktijkopleiding wordt afgesloten met een geïntegreerd slotexamen.

De RPO bewaakt de kwaliteit van de praktijkopleiding onder meer door toezicht te houden op de uitoefening van de taken door de stagebureaus, instellingen en examinatoren die het slotexamen afnemen. Daarbij overlegt de RPO met enige regelmaat met verschillende stakeholders. De RPO houdt zijn ogen en oren open voor signalen van trainees, young professionals, stagebureaus, onderwijsinstellingen, beroep en maatschappij.

Omdat de RPO (ook) ziet dat de maatschappelijke ontwikkelingen steeds meer vragen van een accountant en de opleiding mede daardoor onder druk is komen te staan, heeft de RPO samen met CEA het project 'Stip aan de Horizon' geïnitieerd. Doel hiervan is om tot een accountantsopleiding te komen die toekomstbestendig, studeerbaar, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig is en blijft.

Daarnaast is er dit jaar een werkgroep aan de slag geweest met de vraag hoe de toekomstige eisen met betrekking tot duurzaamheidsverslaglegging in de praktijkopleiding kunnen worden verankerd. En mede naar aanleiding van signalen van trainees dat de praktijkopleiding als (onnodig) belastend wordt ervaren, is een werkgroep opgericht die onder meer kijkt hoe met relatief kleine wijzigingen de praktijkopleiding nu al efficiënter kan worden ingericht.

Om deze taken goed te kunnen invullen streeft de RPO naar een pluriforme samenstelling, die een representatieve afspiegeling is van de professionele omgevingen waarbinnen trainees hun praktijkopleiding volgen. De leden worden benoemd door het NBA-bestuur. De RPO legt voor zijn taken verantwoording af aan het NBA-bestuur, onder wiens mandaat de RPO opereert, en aan CEA, die erop toeziet dat praktijkopleiding aan de door haar geformuleerde eindtermen voldoet.

1.2 Samenstelling

De RPO bestond op 31 december 2022 uit:

prof. dr. L. (Leen) Paape RA RO CIA (voorzitter)²
P.A.A.M. (Patrick) van Belkom AA
drs. C.J.H.M. (Chantal) van Bussel RA (vice-voorzitter)
C.M.M. (Connie) van der Heide-Ruigrok RA
W. (Wim) de Leeuw MGA RA
drs. R.M. (Remko) Renes RA

met als assessoren:

A. (Abel) Apelyan
M.A.G.L. (Marco) Lammers AA

De RPO werd ondersteund door:

S.J. (Sandra) Kroon (secretaris)
drs. J.A. (Jan) Kamphuis/M. (Martine) van Koppen (beleidsadviseur)
I. (Ilonka) Tichelaar (beleidsmedewerker)

Per 1 september 2022 eindigde de eerste benoemingstermijn van Jacques van Welbergen. Hij heeft ervoor gekozen geen tweede termijn zitting te hebben in de RPO. Zodoende wordt gezocht naar een opvolger uit de mkb-praktijk, werkzaam in de werkdomeinen passend bij de opleidingsoriëntatie Accountancy-MKB. Tot op heden is ook de vacature voor een representant van één van de OOB-accountantsorganisaties, die de RPO in 2021 plaatste, nog niet ingevuld.

Jan Kamphuis is per 1 mei 2022 uit dienst getreden bij de NBA en heeft daarom zijn werkzaamheden als beleidsadviseur voor de RPO beëindigd. Martine van Koppen is hem per 1 november 2022 opgevolgd.

- In 2023 wordt gezocht naar twee nieuwe RPO leden, te weten een representant uit de mkb-praktijk, werkzaam in de werkdomeinen passend bij de opleidingsoriëntatie Accountancy-MKB, en een representant van een OOB-accountantsorganisatie, werkzaam in het werkdomein passend bij de opleidingsoriëntatie Assurance. (1-a)

1.3 Vergaderingen

In 2022 is de RPO vijfmaal in een reguliere vergadering bijeengewees. Op de agenda stonden onder meer de herijking van het kwaliteitsbeleid, de gevolgen van de nieuwe duurzaamheidsrichtlijn voor de praktijkopleiding, het project 'Stip aan de Horizon' en verschillende accreditatieverzoeken van onderwijsinstellingen en overige instellingen. Vast onderdeel van de vergadering is de rapportage van de Examencommissie Geïntegreerd Slotexamen over het mondelinge slotexamen.

² Op de datum van vaststelling van deze jaarrapportage is het voorzitterschap van de heer Paape als gevolg van zijn toetreding tot de expertgroep Herijking Beroepsprofiel tijdelijk overgedragen aan de heer Renes.

2. Examencommissie Geïntegreerd Slotexamen

2.1 Taken en werkwijze

In 2019 is de 'Examencommissie Geïntegreerd slotexamen' (hierna: de Examencommissie) ingesteld.

Taken van de Examencommissie zijn om de kwaliteit van het geïntegreerd slotexamen (mede) te waarborgen en de kwaliteit van de organisatie en de procedures met betrekking tot het examen te waarborgen.

Op voordracht van stagebureaus en onderwijsinstellingen benoemt de Examencommissie examinatoren die het mondelinge slotexamen afnemen. Deze examinatoren toetsen of de trainees na het volgen van de praktijkopleiding bij het stagebureau en na afronding van de theoretische opleiding functioneren op het niveau van een startbekwame accountant.

De Examencommissie ziet het als haar verantwoordelijkheid ervoor zorg te dragen dat de slotexamens niet alleen valide en betrouwbaar, maar ook effectief, transparant en uitvoerbaar zijn. Examinatoren worden getoetst aan een door de RPO vastgesteld competentieprofiel dat mede moet waarborgen dat aan deze voorwaarden wordt voldaan. De Examencommissie heeft daarbij als taken ervoor zorg te dragen dat examinatoren voldoende geëquipeerd zijn om het examen af te nemen en dat de kandidaten optimaal worden gefaciliteerd om tijdens het examen te kunnen aantonen op het vereiste niveau te functioneren. De Examencommissie neemt kennis van de toezichtsrapportages van de toezichthouders, neemt als daar aanleiding toe is zelf waar bij examens, evalueert examens onder examenkandidaten en acteert op signalen die zij hieruit ontvangt. Signalen hebben onder meer geleid tot een aanpassing van de start van het examen en tot verschillende thema's die tijdens de jaarlijkse kalibreersessies met examinatoren aandacht krijgen. Daarbij heeft zij de lessen die vanuit de Corona-situatie zijn getrokken meegenomen bij de overgang van online naar weer fysiek op locatie examineren door te experimenteren met vormen van hybride toezicht en hybride examens, afgenomen op en vanuit de overzeese gebiedsdelen.

De Examencommissie bestaat uit twee leden van de RPO, waarvan één voorzitter is van de commissie, en vier vertegenwoordigers van de onderwijsinstellingen, die zijn voorgedragen door de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA), de VAAC en het AC-Scholenoverleg. Hiermee zijn zowel de onderwijsinstellingen als de praktijkopleiding vertegenwoordigd. De leden worden benoemd door het NBA-bestuur. De Examencommissie rapporteert over haar werkzaamheden aan de RPO en via de jaarrapportage van de RPO ook aan het NBA-bestuur en aan CEA.

2.2 Samenstelling

De Examencommissie bestond op 31 december 2022 uit:

drs. R. M. (Remko) Renes RA (namens de RPO, voorzitter)
P.A.A.M. (Patrick) van Belkom AA (namens de RPO)
Drs. J.J. (Jurroen) Cluitmans (namens VAAC)
Drs. P (Piet) de Keijzer (namens AC-Scholenoverleg)
Prof. dr. R.H.G. (Roger) Meuwissen RA (namens PWA)
A.A.R. (Andries) Polman RA (namens PWA)

De commissie werd vanuit de NBA ondersteund door Ilonka Tichelaar (secretaris).

Eind 2022 trad de heer De Keijzer af vanwege pensionering. Het AC-Scholenoverleg heeft mevrouw K. (Kitty) Kauw-Haring RA voorgedragen om hem met ingang van 1 januari 2023 op te volgen. Het NBA-bestuur heeft met haar benoeming ingestemd.

• Met ingang van 1 januari 2023 treedt mevrouw K. (Kitty) Kauw-Haring RA toe tot de Examencommissie. (2-a)

2.3 Vergaderingen

In 2022 is de Examencommissie vijfmaal in een reguliere vergadering bijeengewees. Op de agenda stonden onder meer de mogelijkheden tot het invoeren van een peer review model, de mogelijkheden van hybride toezicht en het herijken van het competentieprofiel van examinatoren.

3. Werkgroepen en projecten

3.1 Stip aan de Horizon

Op 1 september 2021 is door CEA en de RPO het startsein gegeven voor het project 'Stip aan de Horizon', met als doel om tot een accountantsopleiding te komen die toekomstbestendig, studeerbaar, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig is en blijft. Er is een projectgroep samengesteld bestaande uit beleidsadviseurs van CEA en de RPO, die is bijgestaan door een expertgroep van de Universiteit Maastricht. In februari is akkoord gegeven op het projectplan waarin de doelen van het project nader zijn uitgewerkt en een plan van aanpak is opgenomen. Aan de hand van een enquête en drie hackathons heeft de projectgroep gewerkt aan adviezen ten aanzien van de volgende aspecten:

1. Toekomstbestendig en studeerbaar houden van de accountantsopleiding;
2. Verbeteren van de effectiviteit en het leerresultaat;
3. Vergroten van de efficiency van het leerproces in de gehele keten van de (post-initiële) theorieopleiding, de praktijkopleiding en de accountantsorganisaties.

Leden van de RPO hebben inzicht gekregen in het proces door als 'vlieg aan de muur' bij de hackathons aanwezig te zijn.

In december is het conceptrapport van de werkgroep besproken in een gezamenlijk overleg met vertegenwoordigers van CEA en de RPO. De RPO is positief over de uitkomsten en adviezen en onderschrijft de uitdagingen die door de werkgroep zijn gesignaleerd. In de taakopdracht aan de werkgroep 'Kijken Wat Anders Kan' is reeds voorgesorteerd op de adviezen die betrekking hebben op de kortere termijn en die binnen het huidige bestel en binnen de invloedssfeer van de RPO nu al kunnen worden opgepakt.

3.2 Werkgroep Kwaliteitsbeleid

In 2022 heeft de werkgroep verder gewerkt aan de herijking en verbetering van het kwaliteitsbeleid van de RPO. Vanwege de beperkte bureaucapaciteit als gevolg van het vertrek van de beleidsadviseur in april, is in juni 2022 Andries Polman tijdelijk aangesteld om met de werkgroep verder invulling te geven aan het kwaliteitsbeleid. De RPO heeft een visie

op het toezicht geformuleerd die hiervoor leidend is. Bij het uitvoeren van de toezichttaken acht de RPO de stagebureaus en de instellingen primair verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg. Bij een aantoonbaar werkend kwaliteitszorgsysteem is sprake van gefundeerd vertrouwen en wordt het toezicht risicogericht ingestoken.

In het najaar is met instemming van CEA een pilot uitgevoerd met evaluatiegesprekken en beoordelingsbezoeken. In oktober zijn drie bijeenkomsten met de stagebureaus en instellingen georganiseerd en één bijeenkomst met de toezichthouders, waarin het geactualiseerde kwaliteitsbeleid is toegelicht en de pilot is afgetrapt. Na evaluatie van de pilot zal de werkgroep de RPO adviseren ten aanzien van het kwaliteitsbeleid en volgt nadere afstemming met CEA.

3.3 Werkgroep Duurzaamheid

Begin 2022 is de werkgroep Duurzaamheid, bestaande uit leden van de RPO, van start gegaan. Het doel was aanvankelijk om te onderzoeken hoe de eisen die de nieuwe Duurzaamheidsrichtlijn aan de accountantsopleiding stelt, kunnen worden verankerd in de praktijkopleiding. Gedurende het proces is de tekst van de richtlijn dusdanig aangepast dat de gevolgen voor de opleiding nog niet eenduidig bleken. Mogelijk wordt Duurzaamheid een aparte afstudeerrichting.

Hoe dan ook zullen accountants steeds vaker te maken krijgen met duurzaamheidsverantwoordingen en zijn er nu al trainees die de bewuste keuze maken om zich hierin te specialiseren. De RPO is hierom van mening dat het onderwerp in ieder geval een plaats moet krijgen binnen de praktijkopleiding dan wel dat onderzocht moet worden in hoeverre iemand zich door het uitvoeren van zogenaamde Sustainability audits binnen de huidige eisen aan de praktijkopleiding al kan kwalificeren.

De werkgroep heeft gesprekken gevoerd met Usha Ganga, de Themaregisseur Duurzaamheid van de NBA, Wim Bartels, lid van de Sustainability Reporting Board van EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) en Nancy Kamp, bijzonder hoogleraar niet-financiële informatie aan de Rijksuniversiteit Groningen. De werkgroep is hierdoor tot het belangrijke inzicht gekomen dat het in de accountantscontrole van duurzaamheidsverantwoordingen vooral gaat om vaardigheden en houding, die ook breder kunnen worden toegepast. Te denken valt aan: meer op een strategisch en conceptueel niveau naar een organisatie leren kijken, het doorgronden van het bedrijfsmodel ('understanding the business/client') in relatie tot duurzame lange termijn waardecreatie en het leren werken in een multidisciplinair team.

De RPO gaat hierover in 2023 verder in gesprek met de stagebureaus. De werkgroep heeft zich tot dusver primair gericht op de gevolgen voor de praktijkopleiding in de Assurance-oriëntatie. Een volgende stap is om na te gaan wat de betekenis is voor de oriëntatie Accountancy-MKB, aangezien de gevolgen van de bepalingen in de richtlijn vanwege de ketenverantwoordelijkheid ook of juist in de mkb-sfeer groot zijn.

3.4 Werkgroep Kijken Wat Anders Kan (KWAK)

In 2020 en 2021 is de praktijkopleiding geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie hebben niet direct aanleiding gegeven tot majeure wijzigingen ter bevordering van de studeerbaarheid van de praktijkopleiding. Daarentegen wijzen onder meer de eerste resultaten van het project 'Stip aan de Horizon' van de RPO en CEA en de eerste resultaten van de evaluatie van de eindtermen door CEA erop dat er sterke behoefte is aan verlichting van de accountantsopleiding in het geheel en van de praktijkopleiding in het bijzonder. Daarom heeft de RPO alsnog besloten om de werkgroep KWAK op te richten die nog eens

goed naar de evaluatieresultaten, analyses en adviezen zal kijken en in 2023 met adviezen zal komen.

Eén van de adviezen uit het concept-rapport 'Stip aan de Horizon' is om, naast het onderzoeken van quick wins, partijen te stimuleren om te 'experimenteren' met vernieuwingen/pilots en de effecten hiervan te evalueren op basis van kwalitatieve en zo mogelijke kwantitatieve data (kpi's). Dit kan onder meer door opleidingen te voeden met good practices.

De opdracht aan de werkgroep KWAK is daarom tweeledig:

1. Adviseer de RPO over mogelijke 'quick wins' in de praktijkopleidingen.
2. Initieer een pilot/experiment met een heringerichte praktijkopleiding en breng hierbij partijen (onderwijsinstellingen, stagebureaus/kantoren) die hierin willen participeren samen.

In december 2022 heeft de werkgroep hierover van gedachten gewisseld met een aantal young professionals. Mede naar aanleiding hiervan formuleert de werkgroep voorstellen voor een aantal relatief kleine wijzigingen ter verbetering van de efficiëntie van de praktijkopleiding, die relatief gemakkelijk kunnen worden geïmplementeerd. Deze worden in het voorjaar van 2023 met young professionals en stagebureaus afgestemd. Daarnaast worden partijen benaderd om invulling te geven aan de pilot.

3.5 Werkgroep Managementinformatie

De werkgroep Managementinformatie is in 2021 van start gegaan. Technische ontwikkelingen en een gebrek aan personele capaciteit, als gevolg van het vertrek van de beleidsadviseur in mei, hebben in 2022 voor vertraging gezorgd. Vanwege de uitfasering van het huidige DataWareHouse (databeheersysteem voor business intelligence-activiteiten) naar een nieuwe omgeving moeten de huidige PowerBI rapporten worden omgebouwd.

In het laatste kwartaal van 2022 is een opdracht uitgezet aan de softwareontwikkelaar van CumLaude (Electronische Leer Omgeving) om de exportfunctie van de ELO richting stagebureaus te ontwikkelen en te implementeren. Met deze gegevens krijgen de stagebureaus op traineeniveau concrete stuurinformatie. De exportfunctie bevindt zich op dit moment in de testfase en de oplevering is in het eerste kwartaal 2023. In 2023 krijgt de werkgroep een vervolg. Inmiddels zijn de ervaringen binnen de NBA met PowerBI weer doorontwikkeld. Daarnaast is de personele capaciteit vergroot. De werkgroep komt dus in 2023, al dan niet in de nieuwe samenstelling, opnieuw bijeen om te werken aan verbetering van de informatie. NBA zal samen met de IT-professionals een plan opstellen vanuit een 'datagedreven' optiek.

- Stip aan de Horizon: de werkgroep brengt in januari 2023 haar adviesrapport uit. (3-a)
- Kwaliteitsbeleid: Na evaluatie van de pilot met een geactualiseerd kwaliteitsbeleid zal de werkgroep de RPO in 2023 adviseren ten aanzien van het kwaliteitsbeleid. (3-b)
- Duurzaamheid: In 2023 wordt verder invulling gegeven aan het thema Duurzaamheid, zowel met betrekking tot de huidige praktijkopleiding als met betrekking tot de toekomstige eisen die als gevolg van de invoering van de CSRD aan de praktijkopleiding worden gesteld en zowel met betrekking tot de Assurance- en de MKB-oriëntatie. (3-c)
- Kijken Wat Anders Kan: In 2023 kijkt de werkgroep verder hoe 'quick wins' in de praktijkopleidingen kunnen worden gerealiseerd en initieert zij een pilot/experiment met

een heringerichte praktijkopleiding indachtig de uitkomsten van het rapport 'Stip aan de Horizon'. (3-d)

- Managementinformatie: De werkgroep komt in 2023 opnieuw bijeen om te werken aan verbetering van de informatie. De NBA zal samen met de IT-professionals een plan opstellen vanuit een 'datagedreven' optiek. (3-e)

4. Stakeholders

De RPO vindt het belangrijk om zowel formeel als informeel met zijn stakeholders in gesprek te blijven en zijn ogen en oren open te houden voor signalen vanuit betrokkenen, waaronder de trainees/young professionals. De RPO gaat hierbij uit van een gemeenschappelijk belang bij een kwalitatief hoogwaardige, studeerbare, aantrekkelijke en toekomstbestendige accountantsopleiding.

Eén van de onderwerpen die dit jaar op de agenda stond voor overleg met CEA, de stagebureaus en instellingen was het kwaliteitsbeleid van de RPO. Hierover heeft in het voorjaar afstemming plaatsgevonden. Het voorgelegde toezichtprotocol verdiende op dat moment nog verdere uitwerking. Met CEA werd afgesproken het meer uitgewerkte toezicht op de stagebureaus en instellingen in het najaar in een pilot uit te voeren. In oktober heeft de aftrap hiervan plaatsgevonden in drie sessies met stagebureaus en (onderwijs)instellingen en één sessie met de toezichthouders. Tijdens deze sessies stonden respectievelijk ook het project 'Stip aan de Horizon' en Duurzaamheid én de 'rules of engagement' voor het toezicht op het functioneren van examinatoren op de agenda.

Ten behoeve van een goede aansluiting bij de theoretische opleidingen participeert de secretaris van de RPO in de overlegorganen VAAC en AC-Scholenoverleg en schuift zij samen met de voorzitter van de RPO regelmatig aan bij de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA). Het al dan niet invoeren van een vliegureneis (minimumaantal maanden werkervaring vóór toelating tot de praktijkopleiding) was ook dit jaar onderwerp van gesprek met de PWA. Hierover liggen partijen niet op één lijn. Waar de RPO van mening is dat de stagebureaus dit in principe zelf mogen bepalen, willen de stagebureaus van de grote kantoren dat een dergelijke eis voor alle trainees wordt ingevoerd. De universiteiten zien daarentegen graag het tegenovergestelde en de CEA deelt hun mening. Ook door de andere stagebureaus wordt hier wisselend over gedacht. Een poging in het voorjaar om tot een vergelijk te komen is niet geslaagd. De argumenten voor en tegen worden in het vervolg van de werkgroep KWAK meegenomen.

Ook zijn gesprekken gevoerd met de aanbieders van geïntegreerde trajecten om hierbij vinger aan de pols te houden. De RPO is tevreden met de aanpak van de trajecten en trekt hier lering uit in verband met het streven naar meer integratie, synergie en samenwerking tussen theorie en praktijk.

De aanwezigheid bij de hackathons in het kader van het Stip-project is door de leden van de RPO als waardevol ervaren. Het observeren van het proces en de ontmoetingen tussentijds met de deelnemers en begeleiders vanuit de onderzoeksgroep Maastricht hebben op meerdere vlakken inspiratie gegeven. Hetzelfde geldt voor de lustrumconferentie van de CEA in het najaar, die belangrijke nieuwe inzichten opleverde.

RPO leden participeerden dit jaar hiernaast in de rondetafelbijeenkomsten over de toekomst van het accountancyonderwijs, die door de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector zijn

georganiseerd. Hierbij was de RPO onder meer in de gelegenheid om het misverstand weg te nemen dat in de praktijkopleiding niet tot nauwelijks aandacht zou zijn voor beroepsvaardigheden. Deze ervaring onderstreept het belang van regelmatig overleg en goede communicatie.

In 2022 is dan ook onder meer gewerkt aan de verbetering van de informatieverstrekking. Er zijn bijvoorbeeld stappen gezet tot het verbeteren van de content op de website, er is meer Engelstalige informatie beschikbaar gesteld, de nieuwsbrief is aantrekkelijker gemaakt en nieuwe trainees worden sinds dit jaar door middel van laagdrempelige introductiebijeenkomsten wegwijs gemaakt in de praktijkopleiding.

In 2022 zijn verschillende rapporten verschenen, waaruit het duidelijke signaal naar voren is gekomen dat de werkdruk onder trainees in combinatie met de opleiding, en de praktijkopleiding in het bijzonder, als zwaar wordt ervaren. Dit wordt eveneens benadrukt in de uitkomsten van de evaluatie van de eindtermen door CEA. En door de NBA is een onderzoek onder trainees uitgevoerd, waarbij o.a. naar voren komt dat de schriftelijke verslaglegging door veel trainees als belemmerend wordt ervaren voor de voortgang van hun praktijkopleiding. Bij de uitvraag onder gestopte trainees in 2022 bleek de belangrijkste reden voor het stoppen te zijn het aanvaarden van werk buiten de accountancy, gevolgd door werkdruk en een gebrek aan motivatie. Opvallend was de relatief negatieve waardering van het gebruik van de ELO.

De RPO neemt alle signalen serieus en streeft ernaar om in overleg met betrokken partijen ook het komende jaar weer te werken aan verdere verbetering van de praktijkopleiding. Overigens maakt de dalende trend van de duur van de praktijkopleiding van afgestudeerden (zie bijlage 1, tabel 4) duidelijk dat we gezamenlijk op de goede weg zijn om de studeerbaarheid beter op orde te krijgen.

5. Toezicht en kwaliteit

5.1 Stagebureaus, onderwijs- en overige instellingen

Trainees volgen de praktijkopleiding bij een stagebureau onder begeleiding van een praktijkbegeleider. Het stagebureau is verantwoordelijk voor een goed verloop van de praktijkopleiding van de trainees en draagt daartoe onder meer zorg voor een adequaat kwaliteitssysteem. Het stagebureau dient er bijvoorbeeld voor te zorgen dat de trainees hun praktijkopleiding kunnen volgen bij praktijkbegeleiders die voldoende in staat zijn om het leerproces van de trainee te bewaken en faciliteren, hen daarbij te begeleiden en vakinhoudelijk te ondersteunen én hun producten te beoordelen.

Voor een aantal onderdelen van de praktijkopleiding kunnen trainees (afhankelijk van welk onderdeel) gebruik maken van onderwijsinstellingen en overige instellingen die de uitoefening van het accountantsberoep of het accountancyonderwijs ondersteunen. Dit zijn de nulmeting, het trainingsprogramma, intervisiegesprekken, het referaat, de ICAIS-opdracht, begeleidingsdagen en simulatie-opdrachten. Het stagebureau beoordeelt uiteindelijk of de trainee alle onderdelen van de praktijkopleiding heeft behaald en of de eindtermen zijn gerealiseerd, zodat de trainee kan worden toegelaten tot het slotexamen. Het stagebureau kan in die zin gezien worden als opdrachtgever met betrekking tot die onderdelen die niet door het stagebureau zelf worden verzorgd. De RPO accrediteert en evalueert evenwel deze onderdelen, maar zij kunnen niet los worden gezien van het geheel van een door een trainee gevolgde praktijkopleiding, waarin de eindtermen moeten worden gerealiseerd.

5.1.1 Mandatering en accreditaties

De RPO heeft op 31 december 2022 aan achttien stagebureaus een ondermandaat verleend. Daarbij zijn aan dertien instellingen accreditaties verleend voor het aanbieden van de nulmeting, het trainingsprogramma, intervisiegesprekken, begeleidingsdagen, simulatie-opdrachten, de ICAIS-opdracht en het referaat.

Vanwege de overname van een accountantsorganisatie door een andere zijn de stagebureaus van deze organisaties samengevoegd. Eén stagebureau heeft zichzelf dit jaar opgeheven, omdat niet aan de vereiste van het minimumaantal trainees van tien kon worden voldaan. De trainees zijn ondergebracht bij andere stagebureaus of fasen uit, wanneer zij het slotexamen naderen. Er zijn in 2022 geen nieuwe stagebureaus bij gekomen.

Er zijn vier accreditatieverzoeken gehonoreerd, eenmaal voor alleen het trainingsprogramma, eenmaal voor het trainingsprogramma in combinatie met intervisie, eenmaal voor de ICAIS-opdracht en de laatste voor een pakket met intervisiegesprekken, begeleidingsdagen en referaat. Een overige instelling heeft besloten te stoppen met het aanbieden van het trainingsprogramma, omdat het vanwege een terugnemend aantal deelnemers niet meer rendabel was. De terugloop valt te verklaren doordat stagebureaus en onderwijsinstellingen, waar trainees/studenten toch al aan zijn verbonden, dit onderdeel vaker zelf voor hun rekening nemen.

5.1.2 Toezichtvisie en (herziening) kwaliteitsbeleid

Toezichtvisie

In 2022 heeft de RPO zijn visie op het toezicht op de stagebureaus en onderwijsinstellingen geformuleerd. Hierbij zijn dertien uitgangspunten uiteengezet voor de wijze waarop de RPO toezicht wil houden op de keten in de praktijkopleidingen, die bestaat uit een groot aantal partijen en spelers.

Deze dertien uitgangspunten zijn de volgende:

1. *Gefundeerd vertrouwen*: De RPO gaat uit van gefundeerd vertrouwen, dat wil zeggen dat de RPO ervan uitgaat dat eenieder zijn of haar taken en verantwoordelijkheden op een professionele wijze naar behoren uitvoert;
2. *Proactief informeren*: Indien er zich problemen of incidenten voordoen dan gaat de RPO ervan uit dat eenieder tijdig informeert zodat het gefundeerde vertrouwen daarmee overeind blijft en gevoed kan worden;
3. *Incidenteel fouten maken kan*: De RPO begrijpt dat waar mensen werken er nu eenmaal fouten worden gemaakt en ziet incidenten als mogelijkheden waar alle betrokkenen van kunnen leren, waarmee verbeteringen kunnen worden gerealiseerd. Dat betekent dat de RPO niet direct met maatregelen zal komen, tenzij blijkt dat er meer aan de hand is dan een incidentele fout en er sprake is van bewust informatie achterhouden dat het gefundeerd vertrouwen geweld aan doet. De RPO beschikt over sanctie-instrumenten die waar nodig ingezet kunnen worden;
4. *Lerende opleiding voor een lerend beroep*: De praktijkopleiding is een lerend beroep en de RPO nodigt alle betrokkenen uit om ideeën en best practices met elkaar te delen en waar mogelijk te implementeren in de praktijkopleiding;
5. *Transparante verantwoording*: De RPO legt transparant verantwoording af over de uitvoering van zijn taken en de RPO past bij de uitvoering van zijn toezichthoudende taken hoor- en wederhoor toe;
6. *Periodieke dialoog*: De RPO heeft tenminste tweemaal per jaar gesprekken met stagebureaus en onderwijs- en overige instellingen om met elkaar van gedachten te wisselen over lopende zaken en ontwikkelingen;

7. *Eindverantwoordelijkheid*: De RPO is uiteindelijk verantwoordelijk voor het functioneren van de gehele keten en heeft een kwaliteitsbeleid opgesteld om die verantwoordelijkheid te dragen;
8. *Ketenverantwoordelijkheid*: De keten is zo sterk als de zwakste schakel en het kwaliteitsbouwwerk is alleen effectief als iedere betrokkene zijn rol goed vervult;
9. *Samenwerking*: De RPO doet het samen en niet alleen en het belang is voor iedereen gelijk: het afleveren van een startbekwame accountant die de titel met waardigheid kan dragen en het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer volledig verdient;
10. *Consultatie*: Als de RPO wijzigingen wil aanbrengen in de praktijkopleiding dan gaat de RPO daartoe in gesprek met alle betrokkenen om te zorgen dat eenieder zich tijdig en adequaat kan voorbereiden op de aanpassingen en bovendien luistert de RPO naar de ideeën en vragen van alle betrokkenen. Dat betekent niet dat de RPO te allen tijde in staat zal zijn besluiten te nemen die gebaseerd zijn op consensus, maar alle belangen zullen zorgvuldig worden afgewogen;
11. *Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA)*: De RPO staat onder toezicht van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) en legt aan haar verantwoording af via periodiek beleidsoverleg en jaarrapportages. De CEA toetst of de praktijkopleidingen voldoen aan de eindtermen en ziet hiermee toe op het functioneren van de RPO. De RPO bespreekt met de CEA de uitkomsten van dat toezicht en neemt waar nodig actie;
12. *Relatie met NBA-bestuur*: De RPO voert de wettelijke taak uit namens het NBA-bestuur. Het NBA-bestuur benoemt de leden van de RPO en heeft periodiek overleg met de RPO. Waar nodig neemt het NBA-bestuur maatregelen als daartoe aanleiding bestaat;
13. *Eigen verantwoordelijkheid trainee*: Tot slot is de trainee zelf de belangrijkste schakel in de praktijkopleiding. De RPO verwacht van een toekomstig beroepsgenoot een professionele houding en gedrag waarmee de trainee laat zien te begrijpen wat van hem/haar verwacht wordt in de rol van vertrouwenspersoon van het maatschappelijk verkeer.

(Herziening) kwaliteitsbeleid

2022 stond in het teken van de herziening van het kwaliteitsbeleid. Een belangrijk doel is om het kwaliteitsbeleid dusdanig in te richten dat de CEA hier voor haar toezicht op kan steunen. Daarbij gelden de hiervoor genoemde uitgangspunten.

In het vernieuwde kwaliteitsbeleid zijn stagebureaus en (onderwijs)instellingen zelf verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging en -verbetering door middel van een werkende PDCA-cyclus. In oktober 2022 is een pilot met het vernieuwde kwaliteitsbeleid gestart waar vijftien stagebureaus en (onderwijs)instellingen aan hebben meegedaan. Na evaluatie van de pilot wordt het beleid waar nodig aangescherpt of aangevuld en vindt afstemming plaats met de RPO. De documenten waarin het beleid is vastgelegd zullen in 2023 ter afstemming en goedkeuring aan CEA worden voorgelegd.

In het (beoogde) vernieuwde kwaliteitsbeleid houdt de RPO toezicht op de stagebureaus en (onderwijs)instellingen aan de hand van een toezichtkader, waarin negen criteria (a t/m i) zijn geformuleerd. Deze criteria zijn ontleend aan de criteria die CEA hanteert voor haar toezicht op de theoretische opleidingen. Stagebureaus en (onderwijs)instellingen worden daarbij één keer per vier jaar bezocht in het kader van een beoordelingsbezoek. Tussen twee beoordelingsbezoeken in vindt een evaluatiegesprek plaats.

Bij een beoordelingsbezoek vindt een beoordeling plaats door de RPO, bij een evaluatiegesprek blijft het bij een zelfbeoordeling (self assessment), naar aanleiding waarvan het gesprek wordt gevoerd. De volgende criteria worden beoordeeld c.q. geëvalueerd:

1. Adequaat organiseren interne organisatie
2. Adequaat functioneren kwaliteitssysteem
3. Waarborgen continuïteit en stabiliteit
4. Waarborgen kwaliteit begeleiding en beoordeling
5. Inhoud in overeenstemming met de eindtermen
6. Uitvoering in overeenstemming met de vereisten
7. RPO actief informeren en melden
8. Zorgdragen voor adequate communicatie, documentatie en verantwoording
9. Voldoen aan in- en uitstroomvereisten (geldt alleen voor stagebureaus)

In het (beoogde) vernieuwde kwaliteitsbeleid is het jaarlijks aanleveren van een zelfevaluatie in stand gebleven. Nieuw is dat de inhoud van de zelfevaluatie de negen genoemde criteria volgt. In de zelfevaluatie geven stagebureaus en (onderwijs)instellingen per criterium aan:

- in hoeverre zij voldoen aan het criterium,
- hoe zij het criterium hebben vormgegeven en hoe monitoring plaatsvindt,
- welke risico's/uitdagingen/verbeterpunten zij erkennen in het voldoen aan dit criterium (bijv. voortkomend uit evaluaties),
- wat sterke punten/best practises zijn op dit criterium.

De zelfevaluatie vormt, tezamen met aangeleverde managementinformatie en evaluaties, het uitgangspunt voor het toezicht.

5.1.3 Uitkomsten (pilot) beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken

De pilot is gestart met drie bijeenkomsten met de stagebureaus en de (onderwijs)instellingen en een bijeenkomst met de toezichthouders. Hierin zijn de uitgangspunten van het (beoogde) vernieuwde kwaliteitsbeleid toegelicht en besproken, is de systematiek toegelicht en zijn de verwachtingen over en weer besproken. De stagebureaus en (onderwijs)instellingen zijn vervolgens gevraagd om de zelfevaluatie aan de hand van de criteria in te vullen en hebben hiervoor aanvullend een uitgebreide schriftelijke instructie ontvangen. Voorafgaand aan de gesprekken zijn de zelfevaluaties doorgenomen en zijn door de betrokken toezichthouders en beleidsadviseurs vragen geformuleerd die mede richting gaven aan de gesprekken. Deze vragen zijn van tevoren aan de stagebureaus en (onderwijs)instellingen toegestuurd. De bezoeken zijn voorbereid en afgelegd door toezichtteams, bestaande uit één tot vier toezichthouders en één of twee beleidsadviseurs van de RPO.

Beoordelingsbezoeken

Vanaf oktober hebben drie beoordelingsbezoeken plaatsgevonden volgens het vernieuwde kwaliteitsbeleid. Daarnaast heeft er begin 2022 in het kader van de beoordelingscyclus 2021 nog een aanvullend gesprek plaatsgevonden met een stagebureau.

Vanwege het korte bestaan van twee stagebureaus zijn de eerder geplande beoordelingsbezoeken omgezet naar een evaluatiegesprek. Daarnaast is een evaluatiegesprek aan een stagebureau omgezet naar een beoordelingsbezoek, vanwege de uitkomsten van een eerder beoordelingsbezoek, waarin werd afgesproken dat in 2022 opnieuw een beoordelingsbezoek zou worden afgelegd.

Evaluatiegesprekken

Vanaf oktober zijn er zes evaluatiegesprekken met stagebureaus, vijf met (onderwijs)instellingen en één met een geïntegreerde traject/stagebureau gevoerd. Omdat een stagebureau waarmee een gesprek werd gepland op is gegaan is een ander stagebureau heeft het eerder geplande evaluatiegesprek niet plaatsgevonden. Wel is een gesprek geweest met de vertegenwoordigers van het samengevoegde stagebureau om de gevolgen van de overgang door te nemen. Vanwege de voorlopige accreditatie van een stagebureau voor de praktijkopleiding in de oriëntatie Accountancy-MKB van een jaar geleden is daar aanvullend mee geëvalueerd.

Oorspronkelijk stonden ook bij twee andere (onderwijs)instellingen evaluatiegesprekken in de planning. Eén daarvan is doorgeschoven naar 2023, omdat dit gezien de aard van de activiteiten niet paste in de pilotfase. Het andere evaluatiegesprek heeft geen doorgang gevonden omdat desbetreffende instelling vanwege lage deelnemersaantallen stopt met het aanbieden van het trainingsprogramma. Vanwege de voorlopige accreditatie van een (onderwijs)instelling voor het referaat die een jaar daarvoor is afgegeven, vond hiermee aanvullend een evaluatiegesprek plaats.

Uitkomsten beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken

De uitkomsten van de beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken staan weergegeven in de tabel op de volgende pagina. Het gaat hier om de zelfbeoordeling van de stagebureaus en (onderwijs)instellingen op de verschillende criteria uit het toezichtkader. Bij de beoordelingsbezoeken zijn de oordelen van de beoordelingscommissies opgenomen, indien deze afwijkend waren van de zelfbeoordeling.

[illegible]

Zoals de tabel laat zien hebben twee stagebureaus waar een beoordelingsbezoek is afgelegd op alle criteria een voldoende oordeel gekregen en hiermee een voldoende eindoordeel. Wel zijn er bij beide stagebureaus aanbevelingen gegeven. De opvolging van de aanbevelingen van beide stagebureaus zijn onderwerp van de jaarlijkse zelfevaluatie.

Stagebureau 1 heeft aanbevelingen gekregen op de criteria 'Adequaat functioneren kwaliteitssysteem', 'Waarborgen kwaliteit begeleiding en beoordeling' en 'Uitvoering in overeenstemming met de vereisten'. De aanbevelingen hebben betrekking op het inzetten op verdere integratie van de HR-beoordelingssystematiek en de praktijkopleiding, versterken van de periodieke evaluaties onder trainees en praktijkbegeleiders, het verhogen van het aantal beoordelaars Assurance (om het aantal trainees per beoordelaar te verlagen) en het minder sjabloonmatig uitvoeren van de dossierreview en stimuleren van de vastlegging van de afstemming tussen praktijkbegeleider en beoordelaar.

Stagebureau 2 heeft aanbevelingen gekregen op de criteria 'Adequaat functioneren kwaliteitssysteem' en 'Waarborgen continuïteit en stabiliteit'. De aanbevelingen hebben betrekking op het opvolgen van de voorwaardelijke toekenning van het oordeel bij het intern kwaliteitsonderzoek van de portfolio's, de consistentie zichtbaar maken in beoordeelde aspecten bij het intern kwaliteitsonderzoek en het adresseren van de afhankelijkheid/kwetsbaarheid door de grote rol van de kwaliteitsbeoordelaar van het stagebureau. Sterke punten van dit stagebureau zijn het plan om opwaartse feedback in te voeren tussen trainees en praktijkbegeleider, de inrichting van de communicatie met belanghebbenden en de opzet van het intern kwaliteitsonderzoek

Het derde beoordeelde stagebureau is onder actief toezicht geplaatst, omdat de criteria 'Adequaat functioneren kwaliteitssysteem' en 'Uitvoering in overeenstemming met de vereisten' als 'voldoet ten dele' zijn beoordeeld. De opzet van het intern kwaliteitsonderzoek van de portfolio's moet worden uitgewerkt en qua omvang uitgebreid. Ook moet de monitoring van de praktijkbegeleiders aangescherpt worden. Over een half jaar vindt een vervolgesprek plaats met het stagebureau om te oordelen of de aanwijzingen zijn opgevolgd. Sterke punten van dit stagebureau betreffen de mogelijkheden voor managementinformatie via PowerBI en de betrokkenheid van bestuursleden.

Het laatste stagebureau uit de beoordelingscyclus heeft aan de hand van het gesprek dat als opvolging van het beoordelingsbezoek in 2021 is gevoerd een verbeterplan opgesteld. Eerder werd geconstateerd dat er een te grote afhankelijkheid was van één beoordelaar en coördinator, er sprake was van een onduidelijke governance-structuur en een beperkte formalisatie van processen en procedures. Het verbeterplan voorziet onder meer in de versterking van het beoordelaarspotentieel, de aanpassing van de governance-structuur, waarbij stagebureau- en stagebestuurstaken zijn gescheiden, het formaliseren van processen en procedures en het bewaken van de werking hiervan door het uitvoeren van periodieke audits op de portfolio's geïnitieerd door het stagebestuur. In het voorjaar van 2023 wordt het verbeterplan geëvalueerd.

Zoals aangegeven leiden de evaluatiegesprekken niet tot een eindoordeel van de RPO. De evaluatiegesprekken zijn tussentijdse gesprekken in de toezichtcyclus voor informatie-uitwisseling en om zicht te houden op de kwaliteit van de stagebureaus en (onderwijs)instellingen. Na afloop van het evaluatiegesprek schrijven stagebureaus en (onderwijs)instellingen zelf het verslag. Het verslag wordt uiteindelijk vastgesteld, na eventuele toevoegingen en opmerkingen, door het bureau van de RPO en de betrokken toezichthouder(s). De zelfevaluatie vormt het uitgangspunt van het evaluatiegesprek.

In de pilotfase verschillen de zelfevaluaties qua diepgang: van summier tot uitgebreid. In de gesprekken is door de toezichtcommissies dieper ingegaan op de verschillende aspecten van de zelfevaluaties en hiermee het toezichtkader, waardoor de teams zich bij de meeste stagebureaus en (onderwijs)instellingen een completer beeld hebben kunnen vormen van de kwaliteit. Naar aanleiding van de evaluatiegesprekken wordt bij ten minste twee stagebureaus en (onderwijs)instellingen binnen een jaar een extra evaluatiegesprek dan wel beoordelingsbezoek gepland.

Uit de gesprekken met de stagebureaus en (onderwijs)instellingen bleek daarnaast dat er grote behoefte is aan het evalueren van het referaat. De eerder geplande evaluatiebijeenkomst met de referaataanbieders zal in het eerste kwartaal van 2023 worden georganiseerd. Hiervoor worden de referaataanbieders en enkele begeleiders per instelling uitgenodigd.

Evaluatie vernieuwd kwaliteitsbeleid

De pilot vernieuwd kwaliteitsbeleid die in 2022 is uitgevoerd, is in januari 2023 geëvalueerd. De uitkomsten zijn in deze jaarrapportage opgenomen, omdat zij belangrijke verantwoordingsinformatie vormen over 2022. De evaluatie heeft plaatsgevonden met de participerende stagebureaus en (onderwijs)instellingen, de toezichthouders, leden van de RPO, leden van de werkgroep Kwaliteitsbeleid en het bureau.

De evaluatiegesprekken en beoordelingsbezoeken hebben in korte tijd plaatsgevonden. De betrokkenen hebben de vernieuwde aanpak over het algemeen ervaren als kwaliteitsimpuls waarbij veel informatie-uitwisseling heeft plaatsgevonden. De gesprekken hebben over en weer veel inzicht gegeven in de processen van de praktijkopleiding. Het nieuwe fenomeen evaluatiegesprekken wordt als positief ervaren door betrokkenen. Bij de beoordelingsbezoeken heeft het accent op het intern kwaliteitsonderzoek van dossiers van de stagebureaus een goed beeld opgeleverd en bijgedragen aan een zorgvuldige oordeelsvorming. Duidelijk is geworden dat het nieuwe kwaliteitsbeleid ook beter inzicht biedt in het functioneren van de gemandateerde en geaccrediteerde instellingen.

Uit de evaluaties zijn uiteraard enkele verbeterpunten naar voren gekomen. Deze verbeterpunten geven onder meer input voor het ontwikkelen van een gebruiksvriendelijk format voor het verslag van een evaluatiebezoek en het toevoegen en aanscherpen van enkele punten uit het toezichtkader. De uitkomsten van de evaluatie worden in het eerste kwartaal van 2023 verwerkt in het toezichtkader en toezichtprotocol en de daarmee samenhangende instrumenten zoals het format voor de zelfevaluatie.

Door het korte tijdsbestek van de pilot hebben de gesprekken onder enige druk plaatsgevonden. Om dit in de toekomst te voorkomen wordt in het eerste kwartaal van 2023 de toezichtcyclus voor de komende drie jaar bekend gemaakt, waarin naar een gelijkwaardige verdeling tussen evaluatiegesprekken en beoordelingsbezoeken per jaar wordt gestreefd. Hierbij wordt rekening gehouden met de toezichthistorie. De planning is onder voorbehoud van de constatering van risico's. Op basis van risico's kan een evaluatiegesprek of beoordelingsbezoek worden vervroegd.

In 2023 worden voorts de mogelijkheden onderzocht voor het ontwikkelen van een digitaal dashboard, waarin de toezichthistorie, het door de RPO vastgestelde oordeel, de zelfevaluatie, inclusief de zelf toegekende oordelen per criterium, continu beschikbaar zijn.

- In het eerste kwartaal 2023 vindt de evaluatie van het vernieuwde kwaliteitsbeleid plaats. Naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie vinden er aanpassingen in het toezichtprotocol, toezichtkader en de toezichtinstrumenten plaats. Deze worden afgestemd met de RPO en ter goedkeuring voorgelegd aan CEA. Doel is om in het tweede kwartaal starten met de nieuwe ronde van evaluatiegesprekken en beoordelingsbezoeken. (5-a)
- In het eerste kwartaal 2023 wordt de toezichtcyclus voor de komende drie jaar bekend gemaakt. (5-b)
- In het eerste kwartaal 2023 wordt het referaat geëvalueerd tijdens een bijeenkomst met referaataanbieders en enkele begeleiders per instelling. (5-c)
- Mogelijkheden voor het ontwikkelen van een digitaal dashboard, waarin de toezichthistorie, het door de RPO vastgestelde oordeel, de zelfevaluatie, inclusief de zelf toegekende oordelen per criterium, continu beschikbaar zijn, worden onderzocht. (5-d)

- De RPO heeft in het kader van het kwaliteitsbeleid de volgende thema's vastgesteld:
 - Duurzaamheid
 - Integratie theorie- en praktijkopleiding en HR-beleid
 - Versterking van de rol van de praktijkbegeleider

Het thema 'Duurzaamheid' uit 2022 is vanwege de actualiteit blijven staan. Toegevoegd zijn de thema's 'Integratie theorie- en praktijkopleiding en HR-beleid' en 'Versterking van de rol van de praktijkbegeleider' indachtig de uitkomsten en aanbevelingen uit het (concept) rapport Stip aan de Horizon. (5-e)

5.2 Geïntegreerd slotexamen

Nadat de praktijkopleiding onder auspiciën van het stagebureau is afgerond, leggen trainees het geïntegreerd slotexamen af bij twee examinatoren. Eén van de examinatoren vertegenwoordigt de praktijkcomponent, de ander de theoretische component. De examinatoren worden op voordracht van respectievelijk stagebureaus en onderwijsinstellingen door de Examencommissie benoemd. Tijdens het examen wordt getoetst of de trainee functioneert op het niveau van een startbekwame accountant, zoals de CEA heeft bepaald. Een presentatie bij aanvang over de professionele ontwikkeling van de kandidaat en het portfolio dat gedurende de praktijkopleiding is opgebouwd vormen het vertrekpunt van het examen. Belangrijk gegeven is dat de examinatoren aan de hand van een goed gesprek met de kandidaat kunnen vaststellen dat er een beroepsgeenoot aan tafel zit.

5.2.1 Benoeming examinatoren

Om voor benoeming in aanmerking te komen moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden, die zijn vastgelegd in een competentieprofiel. In 2022 is het competentieprofiel herijkt en toegeschreven op de huidige inhoud en inrichting van het slotexamen. De Examencommissie gaat uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de zorg voor gekwalificeerde examinatoren en vertrouwt erop dat de stagebureaus en onderwijsinstellingen alleen examinatoren voordragen na toetsing aan het competentieprofiel. De Examencommissie neemt altijd kennis van het CV en de motivatie van een voorgedragen kandidaat en voert zelf een intakegesprek. Indien wordt besloten dat iemand voor benoeming in aanmerking komt, woont een kandidaat-examinator eerst een examentraining en een examen bij, waarna de benoeming daadwerkelijk plaats kan vinden.

Ieder jaar vraagt de Examencommissie bij de stagebureaus en onderwijsinstellingen uit of de door hen voorgedragen examinatoren nog voldoen aan de benoemingsvoorwaarden. Op 31 december 2022 waren in totaal 110 examinatoren benoemd. Benoeming als examinator vervalt als één van de benoemingsgronden is komen te vervallen. Meestal is dit wanneer een theorie-examinator niet meer als docent van één van de hoofdvakken verbonden is aan een onderwijsinstelling of wanneer een praktijk-examinator niet meer gebonden is aan een stagebureau.

5.2.2 Deskundigheidsbevordering, toezicht en kwaliteit

Jaarlijks worden kalibreersessies met examinatoren georganiseerd. Van examinatoren wordt verwacht dat zij tenminste eenmaal in de twee jaar een sessie bijwonen. Daarnaast wonen toezichthouders examens bij en wordt geëvalueerd onder examenkandidaten. De Examencommissie neemt kennis van de feedback en acteert waar nodig. Onderwerpen bij de kalibreersessies in het voorjaar van 2022 waren het terugkerende thema 'de grens slagen/zakken' en daarnaast de rol van het portfolio, de nieuwe start van het examen en de mogelijkheid van invoeren van een peerreview-model. In een laatste sessie, waarvoor ook de toezichthouders zijn uitgenodigd, is afzonderlijk stil gestaan bij de rol van de toezichthouder. Verder zijn het vormen van een oordeel en de functie van het beoordelingsformulier besproken. De sessies zijn professioneel begeleid.

De 'grens slagen/zakken' ofwel het komen tot een afgewogen oordeel is een onderwerp dat jaarlijks wordt gekalibreerd. Het is de kapstok; de andere thema's zijn hiervan min of meer afgeleid. Met betrekking tot de rol van het portfolio blijft het belangrijk te benadrukken dat aan de hand van de casuïstiek kritische vragen kunnen worden gesteld, maar dat de kwaliteit het portfolio nadat een kandidaat tot het examen is toegelaten tijdens dit examen in principe niet meer ter discussie mag staan. Het oordeel van de examinatoren wordt uitsluitend gebaseerd op wat een kandidaat tijdens het examen laat zien.

Na een pilot in 2021 met een nieuwe start van het examen, waarbij de kandidaat niet een dilemma presenteert, maar aan de hand van een aantal casussen uiteenzet hoe de professionele ontwikkeling gedurende de jaren vorm heeft gekregen, is dit per 1 april 2022 als keuzemogelijkheid ingevoerd. Er zijn tijdens de kalibreersessies fragmenten getoond van interviews met kandidaten en hun examinatoren die aan de pilot deelnamen, waarin zij zijn bevraagd naar hun ervaringen en de lessen die zijn geleerd. Vooral gewaardeerd werd dat de nieuwe presentatie op een meer natuurlijke manier leidt tot het goede gesprek.

De examinatoren waren niet allen positief over een verplichte invoering van een peerreview-model. Zij vinden dat ze al voldoende feedback ontvangen en geven door de examens in koppels af te nemen en zien daarbij ook praktische bezwaren vanwege het reizen, nu de examens weer op locatie af worden genomen. De Examencommissie heeft hierop besloten dat examinatoren op basis van vrijwilligheid andere examens kunnen bijwonen, stelt het verplicht voor nieuwe examinatoren en kan het vragen indien uit waarnemingen blijkt dat een examinator (mogelijk) steken laat vallen.

De examinatoren scoren bij de examenkandidaten net als voorgaande jaren positief. Zij krijgen een gemiddeld cijfer van 7,98. Meer dan 95% van de kandidaten gaf aan dat de examinatoren hen op hun gemak wisten te stellen, dat zij voldoende tijd kregen om vragen te beantwoorden en dat examinatoren na afloop van het examen duidelijk waren over hun bevindingen. Ongeveer 90% van de kandidaten gaf aan het eens te zijn met de motivering van het cijfer. Opvallend is dat met 68% de duidelijkheid van de vragen die examinatoren stelden minder hoog is gewaardeerd. Hoewel de evaluatie overigens naar alle examenkandidaten

wordt toegestuurd, is niet bekend of de verhouding tussen geslaagde en gezakte kandidaten die haar invullen representatief is.

Van alle examens is 8,3% bijgewoond door een toezichthouder, 8,4% van de Assurance-examens en 7,8% van de MKB-examens. Alle examinatoren die de bijgewoonde examens afnamen scoorden ten minste een voldoende. De waardering wordt bepaald via een zogenaamde 'rubric'. De feedbackformulieren worden met verschillende diepgang ingevuld. Tijdens de sessie in oktober met de toezichthouders is hier aandacht aan besteed. De feedback van de toezichthouders die is ontvangen, bevestigt voor een groot deel de terugkoppeling van de trainees. Examinatoren weten doorgaans een goede sfeer te creëren.

Een pilot met toezicht houden op afstand is gematigd positief verlopen. Indien geen goede apparatuur beschikbaar is, kan het zorgen voor een rommelige start. Als de juiste faciliteiten er wel zijn, heeft toezicht op afstand wat de Examencommissie betreft de voorkeur, onder meer vanwege de impact die de fysieke aanwezigheid van een toezichthouder heeft op kandidaten.

De overgang naar online examineren had als positief gevolg dat de betrokkenen bij examens op Aruba en Curaçao minder voorspelbaar werden, doordat ook examinatoren uit Nederland zijn ingezet. Examens konden worden en werden afgenomen door koppels bestaande uit een examinerator vanuit de overzeese gebiedsdelen en een Nederlandse examinerator. Nu examens weer op locatie worden afgenomen is gekeken hoe deze nieuwe ervaringen positief kunnen worden ingezet. In een online overleg met de examinatoren op Curaçao en Aruba en de organisaties die deze examinatoren hebben voorgedragen, toonden zij begrip voor de wens de voorspelbaarheid van de examenkoppels te beperken door hybride gemengde examens af te nemen. Ook kunnen examinatoren vanuit Curaçao en Aruba online eventueel worden ingezet bij hybride examens in Nederland. Wel gaven de meesten aan voorkeur te hebben voor volledig online examineren, omdat dit beter te organiseren is. Besloten is dat de mogelijkheid om op afstand te acteren bij examens in beginsel alleen geldt voor examinatoren en niet voor kandidaten. In uitzonderlijke gevallen kan daar, met toestemming van de Examencommissie, van worden afgeweken.

In 2023 wordt het afnemen van de examens op de locaties geëvalueerd, waarbij de hybride opties mee worden genomen. Pas sinds juli 2022 kon volop ervaring worden opgedaan bij het afnemen van de organisaties bij de onderwijsinstellingen. Gebleken is dat dit een strakke planning en veel afstemming vergt. In oktober deed de Examencommissie, na een aantal onplezierige ervaringen van examinatoren en kandidaten, een oproep aan de instellingen om vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het goede verloop van het geïntegreerd slotexamen steeds te zorgen voor passende locaties en opvang. Hiervoor werd de procedure voor de organisatie van het geïntegreerd slotexamen, die in 2019 met de overlegorganen PWA, AC-Scholenoverleg en VAAC werd afgestemd en met de onderwijsinstellingen werd gedeeld, geactualiseerd en opnieuw onder de aandacht gebracht. Dit onderwerp wordt ook tijdens de kalibreersessies in 2023 aan de orde gesteld, omdat de Examencommissie van mening is dat ook in het voorgesprek tussen examinatoren afstemming moet plaatsvinden over het gastheer-/vrouwschap op de locaties (i.c. de gedeelde zorg voor het toegankelijk zijn van de examenzaal).

De thema's in 2022, een 'Evenwichtige beoordeling', de 'Nieuwe start van het examen' en de 'Rol van het portfolio', waar eerder aan werd gerefereerd, blijven in iets aangepaste vorm staan. Het eerste thema wordt aangepast in een 'Evenwichtige examinering en beoordeling', het tweede wordt 'de start van het examen'. De gewijzigde invulling van de presentatie zal bij

de kalibreersessies worden geëvalueerd. Bij een evenwichtige examinering denkt de Examencommissie vooral aan hoe door middel van het goede gesprek aan de hand van het portfolio een voldoende breed en diepgaand examen kan worden afgenomen. Bij MKB-examens speelt bijvoorbeeld in het bijzonder dat zij gemakkelijk het karakter kunnen krijgen van een overhoring. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de examens vier werkdomeinen moeten afdekken, die in verschillende mate in de portfolio's aandacht hebben gekregen. Hierbij ontstaat het risico dat examinatoren in onderhavige gevallen eerder overgaan op meer theoretische vragen, in plaats van verbreding te zoeken vanuit de casuïstiek. In geval van de Assurance examens gaat het om het afdekken van de (kern)vakgebieden.

Er zijn in totaal 810 (2021: 1.272) examens afgenomen, waarvan 655 (2021: 982) met een voldoende resultaat. Zoals bekend had het aflopen van de CEA-eindtermen in september 2021 een piek tot gevolg, waardoor dit grote verschil in het aantal examens tussen 2021 en 2022 kon ontstaan. Zowel het slagingspercentage van de praktijkopleiding in de Assurance- (80,7%) als in de MKB-oriëntatie (81%) is licht gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Opvallend is dat de slagingspercentages van de op locatie afgelegde examens iets hoger zijn dan die van de examens die online zijn afgelegd. Vooral bij de MKB-oriëntatie is het verschil groot: 87,6 op locatie ten opzichte van 72,9% online. Een nadere analyse op de oorzaak hiervan is nog niet uitgevoerd, maar zal aandacht krijgen binnen de Examencommissie.

5.3 Toezichthouders

De RPO benoemt toezichthouders die, afhankelijk van hun competenties en achtergronden, toezicht houden op het functioneren van de stagebureaus en (onderwijs)instellingen en/of op het functioneren van examinatoren. Om aan alle taken invulling te kunnen geven, zijn in 2022 drie nieuwe toezichthouders aangetrokken. Toezichthouders hebben een kalibreersessie met de examinatoren bijgewoond en zijn tijdens een aparte bijeenkomst ingevoerd in het voorgenomen vernieuwde kwaliteitsbeleid en de pilot. Hierbij is door de Examencommissie aandacht gevraagd voor de 'Rules of engagement' bij het toezicht op de examens. Vanaf 2023 zal de RPO ten minste jaarlijks kalibreersessies met de toezichthouders organiseren. In 2023 wordt ook het competentieprofiel herijkt.

5.4 Klachten en bezwaren

Er zijn in 2022 vijf (ontvankelijke) klachten en een bezwaarschrift c.q. een verzoek om herbeoordeling ingediend door trainees/examenkandidaten.

Drie klachten hadden betrekking op het functioneren dan wel op gedragingen van examinatoren. Eén kandidaat had andere verwachtingen bij het verloop van het examen, namelijk met een strakke indeling per onderwerp (presentatie, casuïstiek, actualiteiten), terwijl deze tijdens het examen door elkaar heen liepen. De examinatoren hebben desgevraagd schriftelijk hun zienswijze gegeven. De klacht is na kennis te hebben genomen van deze zienswijze en de argumentatie van de kandidaat ongegrond verklaard. Een andere klacht richtte zich tot examinatoren die pas laat op de examenlocatie aanwezig waren. De deur van de examenzaal bleek daarbij op slot. Dit zorgde voor meer oponthoud, een te late start van het examen en toegenomen stress bij de kandidaat, die zelf een halfuur van tevoren aanwezig was. Deze klacht is gegrond bevonden. Examinatoren behoren tijdig op de examenlocatie aanwezig te zijn en rekening te houden met eventueel oponthoud. Daarbij zou al in het voorbereidende overleg afstemming plaats moeten vinden over het gastheer-/vrouwschap. Een onderwerp dat wordt meegenomen in de kalibreersessies in 2023. De derde examenkandidaat was van mening dat hij tijdens het examen onvoldoende de gelegenheid heeft gekregen zijn presentatie te houden, doordat zijn examinatoren - na

voorafgaand hierover te hebben afgestemd - al snel verduidelijkende vragen stelden. De examinatoren hebben desgevraagd hun zienswijze gegeven en uitgelegd dat zij juist hebben geprobeerd om de kandidaat verder te helpen. Hierbij hebben zij nog een aantal adviezen geformuleerd voor zijn volgende examen. Na kennis te hebben genomen van beide kanten van het verhaal, is geen reden gevonden de klacht gegrond te verklaren. De informatie in de examenwijzer is op dit punt ook duidelijk.

Een andere klacht betrof de communicatie vanuit de NBA respectievelijk over de invoering van de (keuzemogelijkheid voor een) andere invulling van de presentatie als onderdeel van het slotexamen en over wijzigingen van de CEA eindtermen. Deze klacht is gedeeltelijk gegrond verklaard. Over de gewijzigde invulling van de presentatie is tijdig en adequaat gecommuniceerd. De voortgangstabel in de ELO is naar aanleiding van wijzigingen van de eindtermen aangepast. Over de betekenis hiervan had meer aandacht kunnen zijn in de nieuwskanalen. Dit is als verbeterpunt meegenomen.

De laatste klacht had betrekking op het functioneren van een praktijkbegeleider. Volgens de trainee wilde hij niet meewerken aan het afronden van zijn tweede praktijkopleidingsjaar. Bij navraag bleek de begeleider hiervan geen verslag te hebben gezien (deze bleek ook niet in de ELO te zijn geüpload). De trainee heeft na zijn uitdiensttreding ook geen contact gezocht met zijn praktijkbegeleider om samen naar een oplossing te kijken, terwijl deze hier wel voor open stond. De klacht is ongegrond bevonden.

Het bezwaarschrift betrof in feite een verzoek om herbeoordeling van een verkortingsverzoek dat door een stagebureau af is gewezen. Het verzoek en de beoordeling zijn door een bezwarencommissie bekeken, er zijn gesprekken gevoerd met de beoordelaars van het stagebureau en met de trainee in kwestie. Er zijn aan de hand van het herbeoordelingsverzoek en de zienswijze van de beoordelaars geen aanwijzingen gevonden dat het verkortingsverzoek niet conform de juiste maatstaven is beoordeeld. Bovendien was de nodige zorgvuldigheid betracht door de beoordelaars door duidelijke aanwijzingen te geven ten aanzien van de tekortkomingen in het verzoek en om een 3rd opinion te vragen. Er was geen reden om terug te komen op de beslissing van de beoordelaars om het verzoek om verkorting van twee jaren af te wijzen.

- Evenals voorgaande jaren vraagt de Examencommissie bij de stagebureaus en onderwijsinstellingen uit of de door hen voorgedragen examinatoren nog voldoen aan het competentieprofiel. (5-f)
- De Examencommissie gaat het afnemen van de examens op de locaties evalueren. (5-g)
- De RPO heeft in het kader van het kwaliteitsbeleid voor 2023 de volgende thema's voor het geïntegreerd slotexamen vastgesteld:
 - Evenwichtige examinering en beoordeling
 - De start van het examen
 - Rol van het portfolio (5-h)
- De Examencommissie organiseert kalibreersessies met examinatoren, waarin naast aandacht voor genoemde thema's onder meer ook aandacht zal zijn voor het afnemen van examens op de locaties en het voeren van vooroverleg. (5-i)
- Vanaf 2023 organiseert de RPO ten minste jaarlijks kalibreersessies met de toezichthouders. (5-j)
- Het competentieprofiel van de toezichthouder wordt herijkt. (5-k)

6. Samenvatting voorgenomen activiteiten in 2023

De belangrijkste voorgenomen projecten en activiteiten in 2023 zijn (in willekeurige volgorde):

- Implementatie vernieuwd kwaliteitsbeleid, waaronder de deskundigheidsbevordering van toezichthouders
- Afronding en opvolging project Stip aan de Horizon, waaronder opvolging geven aan de adviezen om quick wins te onderzoeken en experimenten met vernieuwingen pilots te stimuleren c.q. initiëren (werkgroep KWAK);
- Invulling geven aan het thema Duurzaamheid;
- Evalueren van het afnemen van de geïntegreerde slotexamens op de locaties van de onderwijsinstellingen;
- Verder verbeteren van managementinformatie;
- Communicatie/afstemming met stakeholders.

De jaarrapportage van de Raad voor de praktijkopleidingen 2022 is op 6 juni 2023 door het NBA bestuur vastgesteld.

Bijlage 1: Cijfers praktijkopleidingen

1a. Aantallen trainees per stagebureaucluster op 31 december 2022

Stagebureau	RA Assurance			AA Accountancy-MKB			AA Assurance	RA	AA	Totaal per stagebureaucluster
	Totaal	Start	Overstap	Totaal	Start	Overstap				
Big4	1650	1618	32	57	56	1	0	1650	57	1707
Overig openbaar	321	316	5	133	131	2	0	321	133	454
Verzamelde stagebureaus ³	625	603	22	668	657	11	6	625	674	1299
Overheid	99	93	6	0	0	0	0	99	0	99
Totaal	2695	2630	65	858	844	14	6	2695	864	3559
<i>Totaal 2021</i>	<i>2705</i>	<i>2617</i>	<i>88</i>	<i>861</i>	<i>829</i>	<i>32</i>	<i>5</i>	<i>2712</i>	<i>867</i>	<i>3579</i>

1b. Aantallen trainees per stagebureaucluster op 31 december 2021

Stagebureau	RA oude eindtermen (tot 010921)	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen (tot 010921)	AA-controle oude eindtermen (tot 010921)	AA Accountancy-MKB			AA Assurance	RA	AA	Totaal per stagebureaucluster
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap				
Big 4	3	1700	1648	52	0	0	48	46	2	0	1703	48	1751
Overig openbaar	0	328	320	8	0	0	134	128	6	0	328	134	462
Overheid	0	94	87	7	0	0	0	0	0	0	94	0	94
Verzamelde stagebureaus	2	516	496	20	1	0	675	651	24	5	518	681	1199
Trainees zonder stagebureau	2	67	66	1	0	0	4	4	0	0	69	4	73
Totaal	7	2705	2617	88	1	0	861	829	32	5	2712	867	3579
<i>Totaal 2020</i>	<i>429</i>	<i>2538</i>	<i>2474</i>	<i>64</i>	<i>118</i>	<i>35</i>	<i>858</i>	<i>788</i>	<i>70</i>	<i>4</i>	<i>2967</i>	<i>1015</i>	<i>3982</i>

³ Trainees zonder stagebureau zijn in de telling bij de verzamelde stagebureaus opgenomen. In 2022 waren dit er in totaal 57.

2. Inschrijvingen 2018-2022

Jaar	Inschrijvingen RA Assurance	Inschrijvingen AA Accountancy-MKB	Inschrijvingen AA Assurance	Totaal
2018	601	148	2	751
2019	691	199	2	892
2020	718	192	0	910
2021	670	224	1	895
2022	652	213	1	866
<i>Gemiddelde over laatste 5 jaar</i>	<i>666</i>	<i>195</i>	<i>1</i>	<i>863</i>

3. Afgestudeerde, gezakte en gestopte trainees t/m 31 december 2022

	RA Assurance			AA Accountancy MKB			Totaal
	Totaal	Online	On campus	Totaal	Online	On campus	
Afgestudeerd	519	189	330	136	51	85	655
Onvoldoende examens <i>(nadien geslaagd)</i>	124 <i>(17)⁴</i>	56	68	31 <i>(16)⁵</i>	19	12	155
<i>Totaal aantal examens</i>	<i>643</i>	<i>245</i>	<i>398</i>	<i>167</i>	<i>70</i>	<i>97</i>	<i>810</i>
Gestopt	150			81			231

Slagingspercentage totaal: 80,9% (online: 76,2%, on campus: 83,8%)

Slagingspercentage RA Assurance: 80,7% (online: 77,1%, on campus: 82,9%)

Slagingspercentage AA mkb: 81% (online: 72,9%, on campus: 87,6%)

⁴ 16 trainees zijn 1 keer gezakt en binnen het jaar geslaagd, 3 trainees zijn 2x gezakt, waarvan er 1 binnen het jaar is geslaagd

⁵ 15 trainees zijn 1 keer gezakt en binnen het jaar geslaagd, 5 trainees zijn 2x gezakt, waarvan er 1 binnen het jaar is geslaagd

3b. (ter vergelijking) Afgestudeerde, gezakte en gestopte trainees t/m 31 december 2021

	RA oude eindtermen	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen	AA-controle oude eindtermen	AA Accountancy MKB			RA	AA	Totaal
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap			
Afgestudeerd	345	401	396	5	59	23	154	126	28	746	236	982
Onvoldoende examens	126	81	79	2	16	2	65	52	13	207	83	290
<i>Totaal aantal examens</i>	<i>471</i>	<i>482</i>	<i>475</i>	<i>7</i>	<i>75</i>	<i>25</i>	<i>219</i>	<i>178</i>	<i>41</i>	<i>953</i>	<i>319</i>	<i>1272</i>
Gestopt	72	101			59		61			173	120	293

Slagingspercentage totaal: 77,2% (RA 78,3%, AA 74%)

Slagingspercentage RA oud (geïntegreerd slotexamen): 73,2%

Slagingspercentage RA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 83,1%

Slagingspercentage AA oud (examen 'oude stijl'): 82,0%

Slagingspercentage AA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 70,3%

4. Gemiddelde duur praktijkopleiding van afgestudeerden 2018-2022

2018	5,1 jaar
2019	5 jaar
2020	4,5 jaar
2021	4,6 jaar
2022	4 jaar ⁶

⁶ De gemiddelde duur van de praktijkopleiding van afgestudeerden RA en AA die in de oude variant zijn gestart, is respectievelijk 6,7 en 6,3 jaar. De gemiddelde duur van afgestudeerden die zijn gestart in de oriëntaties Assurance en mkb (dus in ieder geval na 1 september 2016) is respectievelijk 3,8 en 4,1 jaar)

5. Aantallen functionarissen (actief) in 2022

Praktijkbegeleiders	Assurance	1210
	Accountancy-MKB	598
Beoordelaars	Assurance	250
	Accountancy-MKB	93
Referaatbegeleiders		95
Examinatoren	Assurance praktijk	38
	Assurance theorie	47
	Accountancy-MKB praktijk	10
	Accountancy-MKB theorie	15
Toezichthouders		16

6. Overzicht stagebureaus, onderwijs- en overige instellingen die onderdelen van de praktijkopleiding aanbieden

Stagebureaus Assurance	Stagebureaus AA Accountancy-MKB	(Onderwijs)instellingen Assurance	(Onderwijs)instellingen Accountancy-MKB
Accountancy Rijksoverheid	Avans+	ENDYMION Amsterdam	Avans+
Baker Tilly	Baker Tilly	Erasmus Universiteit Rotterdam	Fontys
BDO	BDO	Hbo A&A Hogeschool voor de Accountancy	Full Finance
Bureau Praktijkopleiding Caribbean	Bureau Praktijkopleiding Caribbean	International Executive Master of Auditing	Hbo A&A Hogeschool voor de Accountancy
Deloitte	Deloitte	Kriton	Hogeschool Markus Verbeek Praehp
EY	EY	Maastricht University	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Grant Thornton	Flynth	NBA Opleidingen	Kriton
KPMG	Grant Thornton	Nyenrode Business Universiteit	NBA Opleidingen
Mazars	Hogeschool Markus Verbeek Praehp	Rijksuniversiteit Groningen	
NBA Stagebureau	NBA Stagebureau	Tilburg University	
Nyenrode Business University	PKF Wallast	Universiteit van Amsterdam	
PKF Wallast	RSM Nederland	Vrije Universiteit Amsterdam	
PWC	SRA		
RSM Nederland			
SRA			